

Sygn. akt I CSK 295/07

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 5 grudnia 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Gerard Bieniek (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

Protokolant Beata Rogalska

w sprawie z powództwa Z. S

przeciwko I. S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 5 grudnia 2007 r.,

skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 lutego 2007 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Powód Z. S. wnosił o zasądzenie od pozwanego „I” S.A. kwoty 226.264, 45 zł za równoczesnym zwrotem kupionego u pozwanego autobusu marki Setra S215HD i wywodził, że w wyniku wady autobusu (podaniu przez sprzedającego nieprawidłowej daty produkcji pojazdu) złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży. Sąd Okręgowy oddalił powództwo, dokonując następujących ustaleń faktycznych.

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 31 maja 2002 r. powód nabył od pozwanego autobus marki Setra typ S215HD o określonym numerze identyfikacyjnym pojazdu i numerze rejestracyjnym za cenę 226.264, 45 zł. Czas produkcji w dokumentach sprzedaży określono na 1994 r. Powód zapłacił cenę pojazdu. W trakcie eksploatacji autobusu powód zlecił kilku rzeczoznawcom sporządzenie opinii technicznej w celu ustalenia roku produkcji pojazdu i jego wartości rynkowej. Z opinii sporządzonej w dniu 17 września 2002 r. wynikało m.in. to, że autobus wyprodukowano w 1989 r., a jego wartość rynkowa w maju 2002 r. wynosiła około 145.000 zł. Opinia ta została dostarczona powodowi w dniu 29 października 2002 r. Pismem z dnia 18 listopada 2002 r. powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy, powołując się na wadę samochodu.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powód (kupujący) nie dopełnił w terminie przewidzianym w art. 563 § 2 k.c. aktu notyfikacji wady fizycznej sprzedawcy i w związku z tym utracił uprawnienie z tytułu rękojmi. Opinię rzeczoznawczą powód otrzymał w dniu 24 października 2002 r., a więc tym samym dowiedział się o wadzie autobusu. Powiadamiając pozwanego o wykrytej wadzie w dniu 18 listopada 2002 r., uchybił terminowi notyfikacyjnemu określonym w art. 563 § 2 k.c. Sąd uznał, że podniesiony przez pozwanego zarzut niezachowania aktów staranności przez powoda objęty został prekluzją określoną w art. 479¹⁴ § 2 k.p.c., jednakże wskazana okoliczność jest brana przez Sąd pod uwagę z urzędu. Mając na względzie tzw. prekluzję dowodową, Sąd Okręgowy pominął wszystkie nowe twierdzenia i zarzuty stron oraz złożone dowody poza dowodami dotyczącymi daty doręczenia powodowi opinii z dnia 17 września 2002 r.

Apelacja powoda została oddalona. Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowisko skarżącego, że art. 479¹² § 1 k.p.c. nie ma zastosowania przy ustaleniu kwestii dochowania terminu notyfikacji wady rzeczy, gdy powód dochodzi roszczeń z tytułu rękojmi. Przewidziany w art. 563 § 2 k.c. termin jest bowiem terminem prawa materialnego do złożenia pozasądowego oświadczenia w celu zachowania uprawnień. Sąd ma obowiązek uwzględnienia tego (prekluzyjnego) terminu z urzędu przy ocenie zasadności powództwa bez względu na podniesiony w tym względzie zarzut pozwanego. Powód określił podstawę faktyczną powództwa, wskazując na wadę fizyczną autobusu (podanie nieprawdziwej daty produkcji) i załączył do pozwu opinię rzeczoznawców z dnia 17 września 2002 r. Na okoliczność daty powzięcia wiadomości o wadzie powód nie zgłosił żadnych dowodów. Stąd data sporządzenia opinii (17 września 2002 r.) jest datą ujawnienia się wady, a datą zawiadomienia sprzedającego o wadzie jest data złożenia mu oświadczenia o odstąpieniu od umowy (18 listopada 2002 r.). Wskazane w pozwie okoliczności świadczą o niedopełnieniu przez powoda aktów staranności przewidzianych w art. 563 § 2 k.c. Tymczasem wykazanie okoliczności świadczących o „niezwłocznym powiadomieniu” sprzedającego było niezbędne niezależnie od tego, jakie stanowisko w tej kwestii zajęła strona pozwana. W niniejszej sprawie nie było podstaw do odstępowania od rygorów stosowania prekluzji dowodowej przewidzianych w art. 479¹² § 2 k.p.c. Odnosi się to do wszystkich twierdzeń, zarzutów i dowodów niewnioskowanych w pozwie i odpowiedzi na pozew. Według Sądu drugiej instancji, wpływ terminu określonego w art. 563 § 2 k.c., a w konsekwencji – utrata przez powoda uprawnień z tytułu rękojmi, podlega uwzględnieniu przez sąd z urzędu. Nietrafny zatem pozostawał zarzut naruszenia art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.

W skardze kasacyjnej powoda podniesiono zarzut naruszenia art. 479¹² § 1 k.p.c. w zw. z art. 563 § 2 k.c. poprzez zastosowanie tzw. prekluzji dowodowej i przyjęcie, że przy ustalaniu faktu dochowania (niedochowania) terminu zawitego do notyfikacji sprzedającemu wady fizycznej rzeczy, stosuje się reguły takiej prekluzji. Skarżący domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dochodząc roszczeń od sprzedającego na podstawie przepisów o rękojmi, kupujący powinien udowodnić istnienie wady i także fakt zachowania odpowiednich aktów staranności przewidzianych w art. 563 § 2 k.c., ewentualnie - wykazać takie zdarzenia, które nie powodują utraty uprawnień z tytułu rękojmi mimo niezachowania aktów staranności w zakresie zbadania rzeczy (art. 564 k.c.). Zgodnie z art. 479¹² § 1 k.p.c., w pozwie powód jest obowiązany podać wszystkie twierdzenia i dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaze, że ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikła później.

Należy podzielić stanowisko Sądu Apelacyjnego, zgodnie z którym, przepis art. 479¹² § 1 k.p.c., eksponujący tzw. prekluzję dowodową w postępowaniu w sprawach gospodarczych, ma oczywiście zastosowanie także w zakresie ustalania tego, czy powód występujący z roszczeniem na podstawie przepisów o rękojmi za wady rzeczy dochował terminu notyfikacji wady rzeczy sprzedającemu, określonego w art. 563 § 2 k.c. W przepisie art. 479¹² § 1 k.p.c. nie zawarto w tym zakresie stosownych ograniczeń, toteż należy przyjąć, że przepis ten dotyczy wszystkich spóźnionych twierdzeń i dowodów bez względu na ich znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (por. np. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/036, OSNIP 2005, z. 5, poz. 77). Ograniczenia takie nie wynikają też z brzmienia i celu art. 563 § 2 k.c. Innymi słowy, prekluzją dowodową przewidzianą w art. 479¹² § 1 k.p.c., może być objęta także możliwość wykazywania zachowania przez kupującego terminu notyfikacji wady rzeczy sprzedającemu.

Przewidziana w art. 479¹² § 1 k.p.c. zasada tzw. prekluzji dowodowej ma na celu przede wszystkim dyscyplinowanie strony w postępowaniu w sprawach gospodarczych. Chodzi tu o realizację postulatów szybkości i sprawności postępowania w takich sprawach, co leży także w interesie podmiotów prowadzących działalność gospodarczą (por. np. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., III CK 541/04, niepubl.). Reguła wykazana

w art. 479¹² § 2 k.p.c. nie może być rozumiana w sposób bezwzględny. Doznaje ona ograniczeń przynajmniej w kilku płaszczyznach.

Po pierwsze, w postępowaniu w sprawach gospodarczych nie można wykluczyć zastosowania art. 232 zd. 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2004 r., V CK 453/04, niepubl.) i to także wówczas, gdy dowód taki nie mógłby już być powołany przez stronę w związku z zastosowaniem art. 479¹² § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r., III 341/05 OSNC 2006, z. 10, poz. 174).

Po drugie, w treści art. 479¹² § 1 k.p.c. przewidziano możliwość powoływania się na spóźnione twierdzenia i dowody w razie wykazania, że ich powołanie w pozwie nie było możliwe albo że potrzeba powołania wynikała później. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowuje się trafne stanowisko, zgodnie z którym formułę „późniejszej potrzeby” w rozumieniu art. 479¹² § 1 k.p.c. należy interpretować przy uwzględnieniu okoliczności (uwarunkowań) konkretnej sprawy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2006 r., V CSK 243/06, nieopubl.; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2005 r., III CK 541/04). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., I CSK 435/06 (nieopubl.) sformułowano stanowisko, że o powstaniu późniejszej „potrzeby” przeprowadzenia dowodów nieprzedstawionych w pozwie mogą jednak „decydować okoliczności wyjątkowe, które sprawiają, że od powoda nie można było rozsądnie wymagać przewidzenia, iż sformułowanie dodatkowego wniosku dowodowego będzie konieczne w celu wykazania zasadności powództwa”.

Po trzecie, istnieje inna jeszcze procesowa możliwość usunięcia rygoru prawnego tzw. prekluzji dowodowej przewidzianej w art. 479¹² § 1 k.p.c. Chodzi mianowicie o dokonanie przez sąd odpowiednio pogłębionej analizy twierdzeń i dowodów strony powodowej złożonych w pozwie w powiązaniu z treścią zgłoszonego żądania i tym samym – ewentualnie skonstatowanie tego, czy niektóre twierdzenia (lub nawet dowody) nie zostały zgłoszone przez powoda przynajmniej implícite w określonym przez ustawę terminie prekluzyjnym. Przepisy o prekluzji dowodowej nie mogą być stosowane w sposób zbyt formalistyczny kosztem

możliwości merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli zachowana została przynajmniej minimalna aktywność strony powodowej w zakresie przedstawienia twierdzeń tej strony i dowodów na ich poparcie.

Wskazując na możliwe wyjątki od rygorów prekluzji dowodowej przewidziane w art. 479¹² § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny stwierdził ogólnie, bez bliższego uzasadnienia, iż w rozpatrywanej sprawie (s. 6 zaskarżonego wyroku) wyjątki takie nie zachodziły, mimo że do pozwu dołączono bardzo szczegółową opinię ekspertów, w której obok stwierdzenia faktu daty produkcji sprzedanego pojazdu i jego ceny rynkowej, podane zostały inne jeszcze informacje dotyczące samego stanu technicznego samochodu i zachowania się stron po zawarciu umowy sprzedaży. Jeżeli powód wywodził swoje roszczenie o zwrot ceny samochodu z przepisów o rękojmi (za wady fizyczne), wykazywał w pozwie istnienie tej wady opinią ekspertów i wskazywał okoliczności złożenia sprzedającemu (pозwanemu) oświadczenie o odstąpieniu od umowy, to w takiej aktywności powoda można by doszukiwać się przynajmniej implicite twierdzenia, że zachował on także odpowiednie akty staranności w zakresie zgłoszenia wady pozwanemu, chociaż twierdzenie takie w pozwie nie zostało odpowiednio wyartykułowane. Zlecenie dokonania opinii rzeczoznawcom niebawem po zawarciu umowy sprzedaży oznaczać może podjęcie czynności obejmujące badanie rzeczy w rozumieniu art. 563 § 2 k.c., przy czym treść dokumentów wymienionych tej opinii, stanowiących korespondencję kreowaną przez kupującego wobec sprzedającego, mogłaby służyć wykazania tego, czy akt notyfikacji wady autobusu został dokonany w terminie przewidzianym w art. 563 § 2 k.c.

Należy zatem w konsekwencji stwierdzić, że w rozpatrywanej sprawie Sądy meriti zastosowały rygory tzw. prekluzji dowodowej zbyt wcześnie, bez odpowiednio pogłębionej i przekonującej w tym względzie motywacji nawiązującej do treści pozwu i dołączonych do pozwu dokumentów. Dlatego zarzut naruszenia art. 479² § 1 k.p.c. należało uznać za uzasadniony i w konsekwencji – uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).